

جشن در ادب فارسی

منصوره محسنی

www.ketab.ir

تهران ۱۴۰۰

ناشر آثار زبان‌های خاورمیانه

مرکز پخش: تهران، بالاتراز میدان ولیعصر، کوچه فرخی پلاک ۴۱ واحد ۷.

Www.avayekhavar.ir
info@avayekhavar.ir

Telegram: (+98) 930 554 0308

Tel: (+98) 21 888 956 21

جشن در ادب فارسی

نویسنده: منصوره محسنی

ناشر: آوای خاور

طراح: صمد لریایی

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: سمانه ترابی

چاپ: روز

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ نخست: ۱۴۰۰

بها: ۶۵۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-9923-09-0

- سرشناسه : محسنی، منصوره، ۱۳۵۸ -
- عنوان و نام پدیدآور : جشن در ادب فارسی / منصوره محسنی.
- مشخصات نشر : تهران: آوای خاور، ۱۴۰۰.
- مشخصات ظاهری : ۱۵۴ ص.
- شابک : 978-600-9923-09-0
- وضعیت فهرست : فیپا
- نویسی
- یادداشت : عنوان دیگر: جشن در شعر فارسی.
- یادداشت : کتابنامه.
- عنوان دیگر : جشن در شعر فارسی
- موضوع : شعر فارسی -- تاریخ و نقد
- موضوع : Persian poetry -- History and criticism
- موضوع : جشن‌ها در ادبیات
- موضوع : Fasts and feasts in literature
- رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ ج ۳ / م ۳۵۴۸ PIR
- رده بندی دیویی : ۸۱ / ۰۰۹
- شماره کتابشناسی : ۵۳۹۵۸۴۰
- ملی
- اطلاعات رکورد : فیپا
- کتابشناسی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۹	کلیات
۱۱	جشن
۱۲	گاهشماری و جشن‌ها
۱۳	نام روزها و ماه‌ها
۱۳	جشن‌ها و ویژگی‌های آن
۱۴	جشن در ایران
۱۵	بازتاب انواع جشن در ادبیات فارسی
۱۵	جشن‌های ملی - اسطوره‌ای
۱۶	جشن‌های مذهبی
۱۶	جشن‌های سیاسی - حکومتی
۱۷	جشن‌های خانوادگی
۱۷	جشن‌های ملی - اسطوره‌ای
۱۸	نوروز
۱۹	جشن نخست
۲۰	جشن دوم
۲۱	جشن‌های گاهنبار
۲۶	آداب نوروز
۲۹	بزم و نوروز
۳۲	تبریک نوروز به پادشاهان و بزرگان
۳۵	مهرگان
۴۵	اردیبهشتگان
۴۶	جشن‌های خردادگان و مردادگان
۴۷	تیرگان
۴۹	شهریورگان و آذرگان
۵۰	سده
۶۰	جنبه تقدسی جشن سده

مقدمه

جشن و شادی در ایران زمین بسیار اهمیت داشته‌است تا جایی نام هر روز اگر با نام ماه، یکی بود، در ایران جشن گرفته می‌شد و در واقع جشن‌های دوازده گانه در ایران برپا می‌شد؛ این جشن‌ها با خود آداب و رسوم داشته‌است که به مرور زمان برخی از آن‌ها به جای مانده و برخی دیگر با گذشت زمان از بین رفته و یا دیگرگون شده‌است. آنچه در این گفتار به آن پرداخته شده‌است جشن‌هایی است که در متون نظم فارسی بدان پرداخته شده‌است، دیوان شاعرانی چون رودکی، عنصری، فرخی سیستانی، انوری، شاهنامه فردوسی، ناصر خسرو، خاقانی و نظامی. با توجه به اهمیت جشن‌ها از این جهت که بسیاری از آداب و رسوم هر ملتی در آن‌ها دیده می‌شود و هر کدام به عادات هر قوم و ملتی اشاره دارد بر آن شدیم تا به پرسش پاسخ دهیم که شاعران فارسی گو بعد از اسلام به چه اندازه به جشن‌ها پرداخته‌اند و در اشعار خود این رسم‌های دیرینه را ذکر نموده‌اند، شاعرانی چون منوچهری توجه زیادی به جشن کرده‌است و در مقابل ناصر خسرو به جشن‌های کمتری در دیوان اشعار خود اشاره نموده‌است. بررسی جشن‌ها خود در حیطه رشته مردم شناسی می‌باشد. در این گفتار به جشن‌های منطقه‌ای پرداخته‌ایم از این روی که بازتابی در متون نظم فارسی نداشته‌اند؛ شیوه کار در این بررسی‌ها بدین صورت است که ابتدا توضیحات مربوط به جشن‌ها به دست داده شده و سپس با مطالعه و بررسی دیوان شعرا جشن‌ها و نیز آداب و رسوم ذکر شده جشن‌ها را، دسته‌بندی کرده و هر کدام را در جشن

مربوطه قرار داده‌ایم. در نام بردن هر جشنی سعی بر آن بوده ریشه لغوی آن جشن را یافته تا شاید راهی بهتر برای شناختن آن جشن و پیشینه آن فراهم آورد.

در کتاب پیش رو جشن‌ها و پیشینه آن و نیز ویژگی‌های جشن‌ها مورد توجه قرار گرفته است، مردم روزهایی را در جشن‌ها شادی می‌گذرانند که آن جشن‌ها عبارتند از: نوروز، مهرگان، اردیبهشتگان، تیرگان، شهریورگان و آذرگان، جشن سده، دیگان، آبانگان، بهمنگان، اسفندگان، اورمزد، یلدا؛ جشن‌های مذهبی چون عید مبعث، فطر، قربان و نیز جشن‌های حکومتی و جشن‌های خانودگی چون تولد و ازدواج، از مواردی است که مردم شادی می‌پرداختند البته این نکته نباید فراموش شود که شادی بیش از حد و غیرقابل وصف تنها برای شاهان و شاهزادگان و بزرگان و اعیان بوده است.

www.ketab.ir